

Способи за справяне с натовареността (намаляване на постъплението на дела в съдилищата) в Норвегия чрез алтернативни способности за решаване на конфликтите и укрепване на доверието

I. Помирителни комисии в Норвегия

Помирителните комисии са институции за медиация с ограничена юрисдикция. Цялостната административна отговорност за тяхното създаване и обезпечаване е съсредоточена в Министерство на правосъдието и обществената сигурност, но помирителните комисии са свободни и независими при извършване на съдебната си дейност. Общинският съвет назначава членовете на комисииите за период от 4 години, а секретариатът им се намира в главното полицейско управление в рамките на съответния полицейски участък. Помирителната комисия се намира на най-ниското ниво в правораздателната система и разглежда граждански дела. Представлява служба за медиация с ограничени правораздавателни правомощия. Основната ѝ задача е да подпомогне страните по дадено дело да разрешат конфликта си по несложен, бърз и икономически изгоден начин или чрез медиация, или чрез постановяване на решение. По-голямата част от заведените пред комисииите дела са свързани със спорове относно съществуването на различни видове задължения, много често свързани със закупуването на стоки и ползването на услуги.

В Норвегия има над 400 помирителни комисии, което означава че почти във всяка община е налице такава. Комисииите се състоят от 3-ма непрофесионални членове и 3-ма заместника, които се избират измежду живущите в общината хора за период от 4 години. Секретарските задачи на помирителната комисия се администрират от полицията. Подадената в комисията жалба обикновено се разглежда от комисията в тази община, в която субектът на жалбата живее или където е седалището на неговия/нейния бизнес. При започване на дело пред комисията е необходимо да се заплати съдебна такса. През 2010 г. тя възлиза на 860 норвежки крони (202 български лева)¹. Разходите по делото обикновено се поемат от загубилата страна.

Помирителните комисии разглеждат граждански дела. Голям брой от делата следва да минат първо през подобна комисия преди да бъде образувано дело в съда. Процедурните правила се съдържат в Закон № 90 за медиацията и гражданските спорове от 17 юни 2005г.²

През 2012г. бюджетът за възнаграждения, обучения и разходи за служебни автомобили възлиза на 41,219 милиона норвежки крони (9,704 милиона български лева). Тъй като секретариатите на помирителните комисии са част от администрацията на полицията, за техните разходи няма предвиден отделен бюджет. Поморителните комисии разглеждат голям брой дела – около 100 000 на година.

¹ Обменен курс към февруари 2014г. според фиксинга на БНБ: валута: норвежка крона; за единици валута: 10; лева (BGN): 2.35444; обратен курс за 1 лев: 4.24729

² Законът е достъпен на английски език: <http://www.ub.uio.no/ujur/ulovdata/lov-20050617-090-eng.pdf> (Глава 6)

II. Национална служба за посредничество и помирение

Националната служба за посредничество и помирение разглежда както наказателни, така и граждански дела. Тя е държавна структура. Към нея функционират 22 регионални служби.

Наказателни дела: *Наказуемо като престъпление правонарушение, което е докладвано на полицията, обвиняемият е признал вината си и прокуратурата е преценила, че делото е подходящо за посредничество и помирение.*

Граждански дела *могат да бъдат спорове между физически лица или престъпление, което не е докладвано на полицията или производството за което, поради различни причини, е било прекратено като наказателно пред властите.*

1. Какво се случва в службата?

Медиаторът/посредникът се свързва със страните, за да уговори насрочването на срещата. Освен това, той предлага предварителен разговор преди срещата и разяснява нуждата страните да бъдат придружавани от хора, които да им окажат подкрепа.

Ако страните в конфликта нямат навършена 18годишна възраст, родителите или настойниците/попечителите имат правото да присъстват, като при постигане на съгласие и изготвяне на споразумение, те са тези, които го подписват.

Срещата в службата за посредничество и помирение е доброволна и страните могат да се оттеглят от нея по всяко време.

Ако по време на срещата се споразумеят, това може да включи компенсация под формата на парично обезщетение, работа или други форми. Страните следва предварително да разгледат точките, които желаят да включат в евентуалното споразумение.

2. Задачи на медиатора/посредника

Задачата на посредника е да подпомогне страните да разговорят една с друга. Той осигурява информацията относно срещата и ролята на участниците в нея. Безпристрастен е и е обвързан с клауза за поверителност.

По време на срещата страните получават възможността да разкажат своите изживявания, реакции и чувства по отношение на това какво се е случило.

Страните, а не посредникът, са отговорни за съдържанието на споразумението, ако се стигне до изготвянето на такова. Те правят предложенията какъвто да бъде съдържанието му.

Наказателни дела

Споразумението е писмено и подписано от страните или от настойника/попечителя в случай, че едната от тях е под 18г.

За да бъде действително, споразумението следва да бъде одобрено от посредника. Той има правото и задължението да откаже да одобри споразумение, при което една от страните е облагодателствана в прекомерна степен или то е неблагоприятно поради други сериозни причини.

Ако споразумението включва обезпечение, налице е едноседмичен срок, в рамките на който то може да се анулира, в случай че страната е променила решението си, след като споразумението е влязло в сила.

Граждански дела

Няма изискване споразумението да е в писмена форма, но все пак е добра практика да е, за да се документира това, за което страните са се споразумели. Освен това, чрез записването, службата по посредничество и помирение има възможността да проследи развитието на казуса.

Ако желаят, страните могат да определят период за анулиране, така че да имат възможността да се оттеглят от споразумението до определена дата.

3. Какво се случва след срещата?

Наказателни дела

Администрацията на службата по посредничество и помирение изпраща копие от споразумението до прокуратурата.

Ако споразумението съдържа краен срок, жалбоподателят следва да информира службата дали той е спазен или не.

Прокуратурата следва да бъде уведомена за резултата.

Ако споразумението бъде нарушено, полицията може да разгледа делото отново и прецени дали да предприеме други действия с наказателен характер.

Ако страните спазват споразумението, делото се счита за прекратено.

Наказателните дела, разрешени в службата по посредничество и помирение не се отбелязват в извадките от полицейските доклади, но се включват в полицейските свидетелства за добро поведение за период от две години. Отбелязването в доклада се изтрива след две години при условие, че не е извършено друго наказуемо правонарушение.

Граждански дела

Ако споразумението съдържа краен срок, жалбоподателят следва да информира службата дали той е спазен или не.

Ако делото е трансферирано от полицията като гражданско дело, тя следва да получи копие от делото и обратна връзка дали споразумението се спазва или не. Ако страните се придържат към него, делото се счита за прекратено. Ако случаят не е такъв, службата ще отпрати питане към страните дали биха желали нова медиация.

Ако опитът на службата за посредничество и помирение да спомогне за разрешаването на конфликта е неуспешен, жалбоподателят може да се обърне към помирителната комисия (*förliksrådet*) или да докладва делото на полицията, в случай че крайният срок за подобно действие не е изтекъл.

Ако споразумението се изпълнява и от двете страни, делото се счита за приключило.

www.konfliktraadet.no